

Поступна Олена Вікторівна, канд. держ. упр., доц., доцент кафедри менеджменту навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України, м. Харків

Іович Роман Ігорович, студент групи Т-18-731 навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України, м. Харків

Зарубіжний досвід створення доступного середовища для інклюзивних туристів

Організація інклюзивного туризму – це процес зі створення доступного відпочинку і подорожей для всіх людей, незалежно від їх фізичних та психофізичних особливостей. Види такого туризму в зарубіжних країнах є різноманітними, а адаптованість усіх елементів туристичної інфраструктури є високою, зокрема: у Великобританії пропонуються такі види туризму для осіб з обмеженими можливостями, як культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, інтелектуальний (адаптовано всі елементи туристичної інфраструктури майже на 100 %); у Німеччині – культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий (адаптовано – майже на 95 %); в Іспанії – гірськолижний, вітрильний, науково-пізнавальний, пляжний (адаптовано – майже на 90 %); у Франції – культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, гірськолижний, скутерний (адаптовано – майже на 85 %); в Ізраїлі – культурно-пізнавальний, пляжний, релігійний (адаптовано – майже на 85 %); у США – культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, параолімпійські ігри (адаптовано – майже на 80 %); в Австралії – культурно-пізнавальний, екологічний, пляжний, вітрильний, дайвінг (адаптовано – майже на 75 %); у Фінляндії – Рейма Кантрі (сафарі на собаках, конях, чотириколісних мотоциклах, снігоходах, рибна ловля, веслування, плавання на плотах і лижі), гольф, керлінг (адаптовано – майже на 70 %); у Греції – культурно-пізнавальний для незрячих (адаптовано – майже на 65 %); в Угорщині – культурно-пізнавальний, пляжний, лікувально-оздоровчий (адаптовано – майже

на 65 %) [1, с. 40].

Найбільш популярними серед осіб з обмеженими можливостями безумовно є рекреаційні та реабілітаційні види туризму – можливість перебувати в оздоровчих центрах, де лікують певні захворювання. Але також розвивається пізнавальний, спортивний та релігійний (паломництво) туризм. Всі ці види відпочинку в інклюзивному туризмі зазвичай поєднуються, що дає можливість особам із обмеженими можливостями не тільки лікуватися, але також вести активну туристичну діяльність.

Економічно вигідним для розвитку інклюзивного туризму є наявність окремих одиничних інфраструктурних елементів, а створення цільової системи, що забезпечує доступ людини до повноцінного відпочинку. Для людей з обмеженими можливостями доступність означає не тільки спеціально обладнаний транспорт, але й в цілому безперешкодне пересування – створення належних і комфортних умов для людей з особливими потребами, щоб вони могли себе почувати повноцінними членами суспільства. Так, Німеччина стала однією з перших країн у світі, де було освоєне безбар'єрне середовище – створені всі умови для осіб з інвалідністю, людей похилого віку, травмованих, сімей з маленькими дітьми та ін. З метою розвитку культурно-пізнавального туризму у музеях і театрах Німеччини, як правило, пропонуються візки, якими можуть скористатися люди з інвалідністю [1]. Крім того, ще в 1993 р. було надруковано довідник із туризму, де подано інформацію про близько 1500 фірм, які надають допомогу у сфері туризму для осіб з обмеженими можливостями [2, с. 225].

В Ізраїлі за ініціативою Державної туристичної корпорації діють проекти, що стосуються створення належних умов для людей з обмеженими можливостями (будуються нові об'єкти та перебудовуються старі з урахуванням потреб людей з інвалідністю). Зокрема, на пляжах розташовані спеціально обладнані ліфти, роздягальні, душові кабінки, туалети, тераси з навісами і зручними під'їздами та спусками до моря. Для купання існують спеціальні коляски для води [3, с. 193]. В іншій країні – у Фінляндії (регіон

Порвоо) – пропонують послуги з організації водного туризму на прогулянкових судах, куди можуть піднятися люди на інвалідних візках [1, с. 41].

У Швеції запроваджена й ефективно діє система соціальної опіки, що передбачає можливість супроводу кожної людини з інвалідністю двома особами, якщо це потрібно. Супровід на відпочинок, навіть за кордоном, здійснюється за державний кошт. Причому держава фінансує відпочинок як самої людини з інвалідністю, так і тієї особи, яка її супроводжує [2, с. 226].

Важливою складовою розвитку інклюзивного туризму є інформаційне забезпечення. У цьому напрямі корисним є досвід Іспанії, в якій створено спеціальний сайт «Доступний туризм», що містить відомості про можливі поїздки в Каталонію із детальною інформацією про 19 туристичних напрямків, де створені необхідні умови для прийому людей з обмеженою можливістю. Технічне оснащення сайту дозволяє людям з інвалідністю, в тому числі й інвалідів по зору, мати повний доступ до інформації без сторонньої допомоги. Сайт доступний на шести мовах: каталонській, іспанській, англійській, французькій, італійській та німецькій [1]. Декілька інтернет-порталів для людей, які пересуваються на візках, діють і в Польщі [4; 5].

Асоціація соціального туризму Франції, володіючи об'єктами відпочинку, пропонує їх за невелику плату своїм пайовикам впродовж року з метою розвитку даного напрямку туризму. Саме цей досвід можуть використовувати територіальні громади східних регіонів України з метою розвитку такого виду туризму, як сільський туризм, створюючи інклюзивну інфраструктуру для доступного туризму.

Вище зазначене дає підстави для твердження, що інклюзивний туризм охоплює різні види соціальної та фізичної реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Для забезпечення його розвитку необхідно в першу чергу створити необхідні умови та зробити туристичні подорожі максимально безпечними й доступними.

Досвід зарубіжних країн показує реальні можливості й перспективи розвитку інклюзивного туризму, відображає особливості насамперед

менталітету населення, економічний розвиток тієї чи іншої країни, готовність соціуму до нововведень у туристичній сфері.

Підсумовуючи хотілось би зауважити, що Україна має унікальні історико-культурні, природні, географічні та кліматичні можливості для розвитку інклюзивного туризму (наприклад, сільського зеленого туризму, реабілітаційного, оздоровчого туризму). Досвід кращих практик, що використовують зарубіжні країни у цьому напрямку, має слугувати прикладом як для країни в цілому, так і зокрема для спроможності новостворених територіальних громад, які мають можливості для створення у тому числі й інклюзивної інфраструктури.

Список використаних джерел:

1. Белоусова Н. В. Зарубежный опыт популяризации инклюзивного реабилитационно-социального туризма / Н. В. Белоусова // Туризм и гостеприимство. – 2019. – № 1. – С. 36-45.
2. Власенко І. В. Інклюзивний туризм: досвід Європи, проблеми та перспективи України / І. В. Власенко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр. / відпов. ред. М.В. Чорна. – Х. : ХДУХТ, 2018. – Вип. 2 (28). – С. 220-230.
3. Труніна І. М. Стан міжнародного туризму для осіб з інвалідністю в Україні [Електронний ресурс] / І. М. Труніна, Ю. Р. Сосновська // Modern Economics : електрон. наук. фах. видання з економ. наук. – 2019. – № 15. – С. 191-195. – Режим доступу : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/15-2019/trunina.pdf>.
4. Turystyka dla wszystkich [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.turystykadlawszystkich.pl.
5. Narodowy portal turystyczny [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.polska.travel/pl/niepelnosprawnych>.